

Meer dan 100 insprekers tegen windturbines in Overijssel

23 september 2024

De plaatsing van windturbines op land stuit op steeds meer weerstand van omwonende burgers. De bijna Eiffeltoren hoge gevaartes ‘industrialiseren’ niet alleen het landschap, maar zorgen ook voor overlast, hinder en regelrechte schade aan welzijn en gezondheid. Meer dan 100 burgers gebruikten vorige week het recht om in te spreken bij de provincie Overijssel. Ook diverse onderzoeken wijzen inmiddels uit dat windturbines geen ‘neutrale’ objecten zijn, maar hun omgeving in meerdere opzichten schaden.

Provinciehuis Overijssel (Foto: Elze van Hamelen)

Een verhitte herfst

“We gaan een verhitte herfst tegemoet. Alle seinen staan wat ons betreft op rood. We moeten de Provinciale Staten nu laten weten dat doorgaan met het windbeleid géén goed idee is! “

Dit schrijft de actiegroep ‘Deventer Wint’ in haar [recente nieuwsbrief](#).

Aanleiding zijn plannen van de provincie Overijssel om meer en grotere windturbines te plaatsen. Terwijl windturbines op zee onder toenemende druk staan door terugtrekkende investeerders en de schade aan zee en het leven in de zee, verhardt nu ook de weerstand tegen de voortdurende uitbreiding van het aantal windturbines op land.

“In een omgevingsvisie worden alle ambities en beleidsdoelen voor de leefomgeving vastgelegd voor de lange termijn. Bij alles wat in de leefomgeving wordt ontwikkeld, wordt gecontroleerd of dit voldoet aan deze [omgevingsvisie](#) van de gemeente, van de provincie en die van het Rijk. Hiervoor wordt de [omgevingsverordening](#) gebruikt - hierin staan de juridisch bindende regels die moeten worden gevolgd. In deze omgevingsverordening staan bijvoorbeeld regels over hoe om te gaan met ruimtelijke plannen, grondwaterbescherming, maar ook over het plaatsen van zonnevelden en windturbines”, schrijft de actiegroep verder.

Alle seinen staan op rood, zo melden de bezorgde burgers. De provincie staat op het punt de regels voor plaatsing van windturbines aan te passen. Zo zouden geen zonnevelden meer op landbouw- en natuurgronden mogen worden geplaatst. Ook moeten volgens die aangepaste regels windturbines in clusters van 4 bij elkaar worden gezet of in één van de 4 aangewezen voorkeursgebieden (zoals die langs de A1 vanaf de IJssel tot en met Rijssen) worden geplaatst.

De gemeente Deventer, die al windturbines langs de A1 heeft staan, moet van de provincie er voor zorgen dat 149 GWh opgewekt kan worden met windenergie. Dit was eerder nog 63GWh.

[De illusie van schone en gratis windenergie](#)

Nieuw energiesysteem

In de [concept nieuwe omgevingsvisie](#) van de provincie is er sprake van overgang naar een “*nieuw energiesysteem*”. De term suggereert dat de provincie in de veronderstelling is dat opwekking van elektriciteit op basis van wind en zon het huidige robuuste stelsel van energie-opwekking met gas, olie, kolen of kernenergie zou kunnen vervangen. Volgens het concept omgevingsvisie heeft de provincie de doelstellingen voor 2030 voor de plaatsing van zonnepanelen al gehaald. Nu is het aan de windturbines om nieuwe ‘duurzame’ energie te leveren. Volgens de visie nemen velden met zonnepanelen veel ruimte in. Daarom moet daar waar minder ruimte is gekozen worden voor windturbines. Daarmee kijkt de provincie naar het ruimtebeslag aan de voet, maar dat is geen reële maatstaf.

“Voor windturbines met een ashoogte van 135 meter, een tiphoogte (ashoogte + lengte van een molenwiek) van 198 meter meet de vereiste fundering 26 meter in doorsnede en is 4 meter hoog. Voor elke fundering is 1.400 m³ beton nodig en 9 ton wapeningsstaal. Kortom, dat zijn constructies te vergelijken met een enorme bunker uit WOII, en die kunnen zoals wij weten behoorlijk in de weg staan”, dat schrijft de website [RES in Beeld](#).

Ruimte heeft meerdere dimensies. Zo nemen velden van zonnepanelen horizontaal veel ruimte in. Verticaal is er veelal weinig van zo’n veld waar te nemen. Een rij flinke struiken kan de horizontale zichtbaarheid al verhinderen.

Dat is duidelijk anders bij de windturbines, die nu met de rotorbladen al de hoogte van de Eiffeltoren halen. Het in gebruik zijnde oppervlak van een windturbine is zowel horizontaal als verticaal aanzienlijk. Horizontaal kan er binnen afstanden van 500-1.000 meter geen bewoning plaatsvinden. Ook de op afstand voelbare trillingen, het gesuis van de draaiende rotorbladen en de slagschaduw maken dat het horizontale ruimtebeslag 3 of meer vierkante kilometers bedraagt. Waar veel mensen zich vooral aan storen is het aanzien van een reeks windmolens. Met helder weer zijn zij op grote afstand zichtbaar. Ook turbines die buiten natuurgebieden zijn geplaatst kunnen toch letterlijk en figuurlijk een schaduw werpen over nabij gelegen groene gebieden.

Parijs is mooi met één Eiffeltoren, maar wat als er tien zouden staan?

[Windmolens wijken voor bruinkool](#)

Het schiet niet op

Deskundige op het gebied van energietransitie en ruimtelijke vraagstukken Elze van Hamelen is een van de insprekers. Volgens Van Hamelen zou windenergie momenteel bijna 3,15% en zonne-energie 4% aan de Nederlandse energievoorziening bijdragen. Wie dan bedenkt hoeveel Noordzeebodem hiervoor al is gebetonneerd, hoeveel groene gebieden in Nederland al een industrieel aanzien hebben gekregen en hoeveel Nederlanders al met allerlei vormen van overlast moeten leven, moet vaststellen dat het met de opbrengsten nog niet echt opschiet. Voor zover de wispelturige wind en zon ooit voor 100% energie kunnen zorgen (wat onmogelijk is) moet zich het huidige industriële beeld op zee en op land meer dan vertienvoudigen.

Als onderzoeker en onderzoeksjournalist heeft Van Hamelen onlangs een grondig onderzoek afgerond voor [Clintel](#), een klimaat-kritische organisatie die met feiten een tegenwicht wil bieden voor de onkritische berichtgeving in de grote media. Ook maakt Van Hamelen een stappenplan voor burgers die zich willen verzetten tegen de komst van turbines in hun omgeving en biedt een workshop aan, voor mensen die het beleid een andere kant op willen sturen. Het rapport wordt dit najaar gepubliceerd.

Van Hamelen: "Op de universiteit had ik geleerd dat wind en zon voldoende energie konden leveren. Ik had geen reden daaraan te twifelen, maar hoe langer ik het nieuws volgde, hoe meer ik erachter kwam hoe schadelijk windturbines zijn voor mens, dier en milieu. De grondstoffen die nodig zijn om windturbines te maken, het effect op vogels, de wieken van de turbines die niet gerecycled kunnen worden, de schade voor de gezondheid van omwonenden. In Congo worden hele bossen gekapt voor hout dat ze gebruiken in mijnen waar kinderen kobalt winnen voor onze turbines. Een windturbine gaat twintig jaar mee en daarna zit je met het afval. Volgens onze gangbare definities van duurzaamheid is dit geen duurzame of hernieuwbare energie."

[De doodlopende weg van windenergie](#)

Groene transitie prima, maar dit is het niet

Leo van der Stelt is werktuigbouwkundig ingenieur en hoofddocent natuurkunde en ergonomie en tevens sprekend namens de stichting 'Leven met de aarde'. Ofschoon de stichting 'groene energietransitie' nastreeft, heeft zij zich nu tegen de plaatsing van windturbines gekeerd. Volgens Van der Stelt is er bij de huidige aanpak geen sprake van *“een transparant proces, duidelijke kaders en afspraken alsook een eerlijke verantwoording.”* De landelijke overheid maar ook de provincie Overijssel *“overtreden de regels op grove wijze”*.

Albert Kraak uit het bij Haaksbergen gelegen dorp [Buurse](#) is gezegend met een omgeving van Natura2000 gebieden. Maar het dorp vergrijsst, de voorzieningen staan onder druk. Plannen bestaan om aanvullende woningbouw te realiseren om de jonge inwoners in de gemeenschap te houden en daarmee de voorzieningen op peil.

“En dan moeten er vijf windturbines van 280 meter hoog bij het dorp komen.” Alleen al het gerucht van de komst van 5 megaturbines doet jongeren twifelen of hun toekomstige huis wel in Buurse zal komen. Niemand wil in de buurt van windturbines wonen. En hoe hoger de windturbines, hoe groter de cirkel is die fysiek en mentaal onbewoonbaar, of beter gezegd, onleefbaar wordt.

Een eeuw geleden verdwenen industriële activiteiten uit de steden. Gezondheid en overlast waren de redenen voor het verplaatsen naar speciale gebieden. Erkend moet worden dat opwekking van energie, zeker op de huidige schaalgrootte, een industriële activiteit is dat zich slecht verdraagt met een gezond woon- en leefmilieu.

Windturbines zijn gewoon industriële installaties

Wind klink onschuldig, maar dat zijn de turbines geenszins. *“Een kanon van 150 dB dat elk uur wordt afgeschoten geeft toch een lage jaargemiddelde dB norm”*, noemt een van de insprekers. De Nederlandse norm werkt met een jaargemiddelde, daarom kan er niet op overlast van windturbines gehandhaafd worden. Het geeft aan dat het objectiveren van last, mentale of fysieke belasting,

overlast, met de huidige instrumenten moeilijk is. Bewoners klagen niet zomaar.

Volgens de Commissie MER zou het aantal mensen met gezondheidsklachten wonend in de buurt van windturbines rond de 28.000 liggen (stand 2019). Dat is 0,2% van de bevolking, een weinig relevante benadering. Immers het gaat om het percentage mensen dat wonend in de buurt van windturbines gezondheidsklachten melden, en dat percentage zal aanzienlijk hoger liggen.

Het rapport van de commissie stelt: *“Het MER geeft overwegend goed inzicht in de milieugevolgen van nieuwe normen afzonderlijk (geluid, afstandsnorm, slagschaduw, externe veiligheid), maar geeft geen inzicht in de milieugevolgen van de optelsom van de normen. De milieugevolgen van het voorkeursalternatief (zoals vastgelegd in de ontwerp-amvb) zijn daarmee niet volledig in beeld.”*

Daarmee wordt gesteld dat de overlast op de afzonderlijke punten onder de norm blijft, maar dat als alle losse vormen van belasting bij elkaar worden opgeteld, er toch sprake kan zijn van ernstige overlast of schade aan de gezondheid.

Commentaar

Het tij lijkt te keren. Steeds duidelijker wordt dat wind en zon wel schoon en duurzaam zijn, maar dat het omzetten van beide bronnen naar elektriciteit vol is van milieuschadelijke grondstoffen, onverantwoorde vormen van koloniale arbeid vergt, peperduur is, extreem ruimtebeslag per opgewekte kWh neemt en schadelijk is voor mens en dier (insecten, vogels en vissen).

Steeds meer investeerders haken af bij nieuwe parken van windturbines, producenten van elektrische auto's stoppen ermee, bouwers van accufabrieken [leggen de bouw stil](#) (Frankrijk). Het all-electric concept is slecht doordacht, niet geschikt van landelijke en gecentraliseerde energie-opwekking en zeer onbetrouwbaar. Bovendien legt het beslag op schaarse grondstoffen. Een van de redenen voor de huidige grondstoffenoorlog in Oekraïne.

Met accu's kan de instabiliteit van levering niet worden opgelost, te duur, te explosief en vooral te schadelijk voor het milieu.

De ingeslagen weg zal een doodlopende weg blijken. Nu nog de erkenning dat er sprake is van een collectieve dwaling.

Of de meer dan 100 insprekers met hun goede argumenten gehoor zullen vinden

bij de gedeputeerden van Overijssel is zeer de vraag. Velen van hen zaten verveeld op hun telefoon te staren. Maar dan neemt niet weg dat het draagvlak voor deze vorm van energie-opwekking onder de bevolking snel slinkt. Bestuurders zullen met steeds meer weerstand rekening moeten houden. En de bevolking met steeds hogere energierekeningen en instabiele energievoorziening.